

Raadsinformatiebrief

Datum	29 juli 2022
Onderwerp	Opvang van Oekraïense vluchtelingen
Zaaknummer	Z22 - 250901
Documentnr.	UIT/22 - 490030

Inleiding

Sinds vier maanden vangen we in onze gemeente Oekraïense vluchtelingen op. Dit gebeurt bij diverse gastvrije gezinnen en bij twee opvanglocaties die meetellen voor de taakstelling die ons door het Rijk is opgelegd: Bezinningscentrum Emmaus in Helvoirt en Landgoed Huize Bergen in Vught. Er is de afgelopen maanden hard gewerkt om dit voor elkaar te krijgen. Via deze raadsinformatiebrief informeren wij u over het aantal vluchtelingen dat op dit moment wordt opgevangen in onze gemeente, de invulling die wij geven aan de opvang en bieden wij u een doorkijk naar ontwikkelingen en opgaven voor de toekomst.

Inhoudelijk

Op dit moment (peildatum 28 juli 2022) hebben zich 106 Oekraïense vluchtelingen ingeschreven in de Basisregistratie personen (BRP) van de gemeente Vught. Dit zijn 59 volwassenen en 47 minderjarigen. Hiervan verblijven 26 personen in particuliere opvang, 75 personen bij Bezinningscentrum Emmaus en 5 personen bij Landgoed Huize Bergen.

Het Rijk heeft Vught een opgave opgelegd tot het realiseren van 96 opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen, voor een periode van minimaal zes maanden. De particuliere opvangplekken tellen hierin niet mee. Op dit moment hebben wij een gemeentelijke opvangcapaciteit van 105 opvangplekken, 100 bij Emmaus en 5 bij Huize Bergen.

Per 1 april jl. is de regeling Opvang Ontheemden Oekraïne van kracht. Vanuit deze regeling moeten burgemeesters bij het realiseren van opvang voor Oekraïners in elk geval de volgende zaken verstrekken:

1. Onderdak met een toereikend huisvestingsniveau.
2. Een maandelijkse financiële toelage voor voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven, tenzij de ontheemde inkomsten uit arbeid heeft.
3. Recreatieve en educatieve activiteiten.
4. Een verzekering tegen de financiële gevolgen van wettelijke aansprakelijkheid.
5. De eventuele betaling van buitengewone kosten

Hierna volgt voor elk van de verstrekkingen hoe wij hieraan invulling geven.

Onderdak

De gemeentelijke opvang vindt met name bij Emmaus plaats. Hier is een capaciteit van honderd opvangplekken beschikbaar. De locatie biedt vierpersoonsskamers en een aantal tweepersoonsskamers, elk met eigen sanitair. De maaltijden worden centraal bereid in een professionele keuken. Op deze locatie is 24 uur per dag beveiliging aanwezig. De beveiliging borgt de veiligheid, de-escalereert in voorkomende gevallen, ziet toe op handhaving van de

huisregels en kan worden ingezet bij calamiteiten (BHV en EHBO). Daarnaast biedt Huize Bergen opvang aan vijf vluchtelingen. Deze vluchtelingen verblijven in een zelfstandige wooneenheid, waar zij zelfstandig invulling geven aan hun dagelijks leven en behoeften.

Emmaus, Welzijn Vught en gemeente werken zeer nauw en goed samen om de Oekraïense vluchtelingen een veilige en stabiele plek te bieden, van waaruit zij kunnen deelnemen aan de Nederlandse samenleving. Naast de ambtelijke inzet, zijn diverse vrijwilligers van Emmaus actief bij de opvang. Deze vrijwilligers zorgen onder andere voor een gastvrij ontvangst, ondersteunen bij de logistiek rondom maaltijden, bieden een luisterend oor, helpen bij kleine bouwkundige aanpassingen of facilitaire zaken, zorgen dat nieuwe gasten worden voorzien in basale persoonlijke verzorgingsartikelen en zijn in geval van nood 24 uur per dag bereikbaar. Bij Emmaus is op dit moment ook een groep van veertig vrijwilligers actief die door Welzijn Vught wordt aangestuurd. Elk met hun eigen taken en aandachtsgebieden. Iedere ochtend en middag van de week is minimaal één vrijwilliger aanwezig op locatie. De vrijwilligers begeleiden de vluchtelingen bij dagelijkse dingen. Dit betreft zaken als het geven van uitleg over openbaar vervoer, het openen van bankrekeningen, het maken van medische afspraken, het informeren over en begeleiden naar onderwijs, het vervoeren van mensen naar noodzakelijke afspraken, het ophalen van nieuwe vluchtelingen bij treinstations, het begeleiden van de aanvraag voor een eventuele terugkeer naar Oekraïne en het invullen van formulieren voor diverse instanties. Daarnaast bieden ook zij een luisterend oor en zorgen zij voor de nodige afleiding en ontspanning door het aanbieden van activiteiten.

De gezamenlijke inzet van Emmaus, Welzijn Vught en gemeente, zorgt ervoor dat we de Oekraïense vluchtelingen veel meer kunnen bieden dan bed, bad en brood. Oekraïense vluchtelingen vinden bij Emmaus een warme, veilige plek. We worden in veel gevallen ondersteund door een vaste kern van tolken.

Toelage voor voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven (leefgeld)

De maandelijkse wettelijke toelage voor voedsel, kleding en andere persoonlijke uitgaven, staat bekend als leefgeld. We verstrekken leefgeld aan de vluchtelingen die in particuliere opvang of gemeentelijke opvang verblijven, geregistreerd zijn in de BRP en geen betaald werk hebben. Het leefgeld wordt uitbetaald op een Nederlandse bankrekening. In sommige gevallen is het voor Oekraïense vluchtelingen niet mogelijk een Nederlandse bankrekening te openen. In die gevallen leveren we een maatwerk oplossing.

Op dit moment ontvangen 20 vluchtelingen in particuliere opvang en 52 vluchtelingen in gemeentelijke opvang leefgeld. Het leefgeld stopt alleen als betaald werk is gevonden. Voor eventuele andere gezinsleden zonder betaald werk, loopt het leefgeld door.

In de groep vluchtelingen is veel vraag naar betaald werk. De gemeentelijke jobcoaches worden ingezet om mensen naar werk te begeleiden. Op deze manier zorgen we ervoor dat vluchtelingen zo snel mogelijk op eigen benen kunnen staan. Op dit moment zijn 34 mensen aan het werk, in de sectoren horeca, retail en schoonmaak. Het reguliere aanbod van kinderopvang is beschikbaar voor werkende Oekraïners.

Recreatieve en educatieve activiteiten

Recreatie

We bieden vluchtelingen uit Oekraïne zinvolle activiteiten voor afleiding en ontspanning. Bij Emmaus zijn sport- en speelvoorzieningen beschikbaar. Daarnaast verzorgt MOVE Vught elke week een sportles bij Emmaus, waaraan kinderen en volwassenen kunnen deelnemen. In de zomerperiode biedt MOVE Vught een meer intensief sport- en spelprogramma. Ook is een privébos beschikbaar voor een wandeling of voor spelactiviteiten. Bij specifieke sportvragen ondersteunt en bemiddelt MOVE Vught. Op initiatief van MOVE Vught is op de website www.connectukraine.nl het actuele sport- en beweegaanbod in Vught beschikbaar gemaakt in het Oekraïens. Hiermee stellen we mensen in staat om zich zelfstandig te oriënteren op sport- en beweegmogelijkheden.

Ook organiseren vrijwilligers de nodige activiteiten. Dit gebeurt veelal bij Emmaus op locatie. Hierbij kunt u bijvoorbeeld denken aan knutselactiviteiten, spelletjesmiddagen, fietslessen en gezamenlijk muziek maken. Soms wordt ook een uitstapje geregeld. Bijvoorbeeld een bezoek aan Proef Vught, een jaarmarkt of kerkbezoek. Ook is het voor de vluchtelingen die bij Emmaus verblijven mogelijk om aan te sluiten bij de dagelijkse Eucharistievieringen. De jeugdige vluchtelingen die bij Emmaus verblijven, mogen in de zomervakantie twee weken deelnemen aan het zomerkamp.

Educatie

We bieden op verschillende niveaus Nederlandse taallessen aan. Bij Emmaus is een groep van tien personen is gestart met een formeel, intensief taaltraject bij Capabel Taal. Enkele Oekraïners in gastgezinnen zijn aangesloten bij bestaande groepen van Capabel Taal in Den Bosch. Het Taalhuis vervult een coördinerende rol bij vragen om taalondersteuning en heeft goed zicht op het lesaanbod, maar ook op de mogelijkheden die er zijn voor Oekraïners en vrijwilligers om zelfstandig Nederlands te leren. Daarnaast wordt bij Emmaus één keer per week vrijwillige taalles gegeven. Naar behoefte kan de frequentie worden opgeschaald.

Voor leerplichtigen is onderwijs geregeld. Dit geldt voor leerplichtigen in particuliere opvang en gemeentelijke opvang. Na registratie in BRP is veelal binnen enkele dagen onderwijs beschikbaar. Op die manier zorgen we ervoor dat kinderen zo snel mogelijk en in een veilige omgeving, de draad van hun ontwikkeling weer kunnen oppakken. Voor het basisonderwijs kan gebruik worden gemaakt van de taalklas bij OBS De Piramide in Vught en de Dr. Landman school in Helvoirt. Voor het voortgezet onderwijs wordt in principe gebruikgemaakt van de internationale schakelklas bij de Bossche Vakschool in 's-Hertogenbosch. Ook binnen het onderwijs leveren we waar nodig en mogelijk maatwerk. De scholen bieden een onderwijsprogramma dat zoveel mogelijk aansluit bij de kennis en vaardigheden van de scholieren en er wordt sterk ingezet op het leren van de Nederlandse en/of Engelse taal en het kennismaken met de Nederlandse cultuur. Kinderen van 2,5 tot 4 jaar kunnen gebruikmaken van voor- en vroegschoolse educatie.

Verzekering

De gemeente is verplicht een (collectieve) verzekering tegen de financiële gevolgen van wettelijke aansprakelijkheid af te sluiten ten behoeve van de vluchtelingen in particuliere en gemeentelijke opvang. Voor de aanwezige Oekraïense vluchtelingen in de gemeente Vught, is dit conform landelijke richtlijn gerealiseerd.

Vluchtelingen maken uiteraard gebruik van de Nederlandse gezondheidszorg voor noodzakelijke zorg. Hierover zijn afspraken gemaakt met eerstelijns zorgverleners, zoals huisartsen, apotheken, tandartsen en verloskundigen. Per 1 juli jl. vallen Oekraïense vluchtelingen met een BSN onder de Regeling Medische zorg Ontheemden (RMO). Werkende Oekraïense vluchtelingen hoeven per 1 augustus aanstaande geen zorgverzekering meer af te sluiten. Zij vallen dan ook onder de RMO.

Buitengewone kosten

Elke Oekraïense vluchteling heeft recht op een vergoeding bij het maken van buitengewone kosten. Buitengewone kosten zijn noodzakelijke kosten die vanwege hun aard of hoogte in redelijkheid niet geacht worden door de vluchteling zelf te worden betaald. Hieronder vallen bijvoorbeeld de reiskosten voor een verblijfsrechtelijke procedure of medische redenen en schoolvervoer voor leerplichtige minderjarigen. Voor vergoeding van buitengewone kosten - noodsituaties uitgezonderd - dient vooraf toestemming te worden verleend door de burgemeester.

Op dit moment maken 28 leerlingen gebruik van leerlingenvervoer naar een basisschool of beschikken over een OV pas om zelfstandig naar het middelbaar onderwijs te reizen. Vanwege het grote belang dat wij hechten aan onderwijs, bieden wij deze vervoersvoorzieningen actief aan. Hier hoeft geen specifiek verzoek voor te worden gedaan. Voor andere zaken in relatie tot buitengewone kosten, hebben wij nog geen verzoeken ontvangen.

Ontwikkelingen en toekomstopgaven

De betrokkenheid bij de Oekraïense vluchtelingen is groot. Op individueel niveau zijn veel hulpinitiatieven ontstaan. Van het inzamelen of het beschikbaar stellen van spullen, het leveren van kennis en kunde, tot het bieden van onderdak. Daarnaast zien wij dat maatschappelijke organisaties en ondernemers zich in veel gevallen inspannen om de Oekraïne vluchtelingen te ondersteunen of betrekken bij activiteiten. Het college spreekt nadrukkelijk zijn waardering uit hiervoor.

Ook de inzet en betrokkenheid vanuit de ambtelijke organisatie is groot. De afgelopen maanden zijn door de ambtelijke organisatie alle zeilen bijgezet om invulling te geven aan humane, duurzame opvang voor Oekraïense vluchtelingen. Dit heeft effect op medewerkers, maar ook op hun reguliere werkzaamheden. Vooralsnog zijn we in staat geweest onze dienstverlening voort te zetten, enerzijds door contracturen uit te breiden, maar ook doordat medewerkers bereid zijn geweest op vrijwillige basis extra inzet te leveren.

We constateren dat we nog niet klaar zijn en dat er stevige inzet nodig blijft, ook om invulling te geven aan de lange termijn vraagstukken rondom de opvang van vluchtelingen. De duur en benodigde inzet is sterk afhankelijk van het verloop van de oorlog in Oekraïne en de in- en uitstroom van vluchtelingen. Met Emmaus zijn recent afspraken gemaakt over voortzetting van de opvang. Deze is onder voorwaarden gegarandeerd tot 31 januari 2023. Hieruit volgt onder andere dat ook extra opvangcapaciteit elders gerealiseerd dient te worden. De komende periode benutten wij hiervoor. De opvang bij Huize Bergen is gegarandeerd tot eind 2022.

Landelijk wordt gesproken over een aanvullende taakstelling. In dat geval zal naar verwachting wederom in een vastgesteld tijdsbestek een nieuwe opvanglocatie gevonden moeten worden, wat een grote opgave is en extra ambtelijke capaciteit vraagt. In geval van een aanvullende taakstelling, zullen wij hierop direct acties ondernemen.

Financieel

Het Rijk heeft toegezegd dat gemeenten een reële compensatie ontvangen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen, volgend uit de opgelegde taakstelling. Het Rijk heeft hierbij het uitgangspunt dat gemeenten er door de opvang van Oekraïense vluchtelingen niet slechter voor komen te staan dan daarvoor. Gezien de noodzaak tot (snel) handelen, zijn en worden kosten gemaakt, ook al is op voorhand niet exact duidelijk hoe de compensatie eruit zal zien. De interne kosten worden geregistreerd op een aparte kostenplaats. Zo houden we zicht op het kostenverloop en de besteding. We kunnen categorisch signaleren wat nodig is, welke kosten en inspanningen daaraan verbonden zijn en in hoeverre de verwachte compensatie toereikend zal zijn.

Het Rijk heeft recent de Specifieke Uitkering (SPUK) gepubliceerd over de (reguliere) compensatie van gemeenten voor het organiseren van opvangplekken. Hiermee is meer inzicht gekregen in de kosten die gedekt worden door het Rijk en de wijze waarop we daarover verantwoording moeten afleggen. De regeling voorziet in het verstrekken van een specifieke uitkering aan gemeenten ter vergoeding van gemaakte kosten voor het realiseren en exploiteren van de opvang en verstrekkingen aan Oekraïense vluchtelingen in gemeentelijke en particuliere opvang. Het gaat hierbij om de kosten in de eerste acute fase van drie tot zes maanden. Het Rijk heeft een normbedrag beschikbaar gesteld van € 700 per week. Dit bedrag geldt per gerealiseerde opvangplek in een gemeentelijke opvanglocatie, vooralsnog gedurende een periode tot zes maanden. Dit normbedrag wordt indien nodig achteraf opwaarts bijgesteld op basis van een monitoronderzoek. Uit het normbedrag zullen onder andere de kosten van huisvesting, beveiliging, coördinatie van vrijwilligers door Welzijn Vught, de tolkdienst, voeding en andere noodzakelijke behoeften, net als gemeentelijke inzet bekostigd worden. Op dit moment lijkt het normbedrag toereikend voor onze uitgaven. Wij dienen uiterlijk 15 juli 2023 verantwoording af te leggen over de besteding van de specifieke uitkering, conform artikel 17a van de Financiële-verhoudingswet.

De kosten die gemaakt worden voor het realiseren van de opvanglocaties en die niet vallen onder het normbedrag, zoals verbouwingen, worden -na afstemming met het ministerie van Justitie en Veiligheid- apart vergoed door het Rijk. Daarnaast is een compensatie beschikbaar voor leerlingenvervoer. Het leerlingenvervoer zal worden vergoed via een eenmalige decentralisatie uitkering voor de periode 1 maart tot 16 juli 2022. De uitkering wordt gebaseerd op het aantal geregistreerde kinderen, met peildatum 6 mei 2022. Voor Vught is de uitkering bepaald op € 16.936,59. Ook volgt een regeling ter vergoeding voor het realiseren van voldoende en adequate onderwijshuisvesting. Hiervoor gemaakte kosten worden achteraf vergoed.



Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport werkt een regeling uit voor de kosten van gemeentelijke zorg, ondersteuning van uit Wmo en jeugd, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek uit de Wet publieke gezondheid. Ook voor de verstrekking van het leefgeld volgt een regeling.

Burgemeester en wethouders van Vught,
de secretaris (wnd.), de burgemeester,

Mr. P.M.J.C.C. van Lindt

R.J. van de Mortel